

Felelősségünk

A mai, mérhető társadalmi támogatottsággal rendelkező pártok vezetőinek többsége az én nemzedékemhez tartozik: harmincöt és ötvenöt éves kor közöttiek, akik már nem hivatkozhatnak, nem hivatkozhatunk semmire. Megvolt az időnk, hogy tanuljunk, világot járjunk, tapasztalatokat szerezzünk az államigazgatásban, magánszektorban, közéletben, politikában. Felelősséget vállalhattunk, csapatban és egyénileg is megmutathattuk szűkebb és tágabb környezetünknek, hogy mit tudunk. Kifejthettük álláspontunkat a saját csapatunk és a szélesebb nyilvánosság előtt, megtanulhattunk szerepelni élő és egyenes adásban az országos médiában is. Kiderülhetett rólunk, hogy szakpolitikusként vagy a közpolitika szélesebb területein rendelkezünk-e tudással, felkészültséggel, képesek vagyunk-e megfogalmazni meggyőző érveket.

Határozott véleményem, hogy az, aki az országos politikában mozog a huszonegyedik században, nem lehet szakbarbár, nyitottnak kell lennie, és arra kell törekednie, hogy minél jobban megismerje a globalizált világot. Ez azt jelenti, hogy minden erőfeszítést meg kell tennie annak érdekében, hogy megismerje az állam működését. Mert a politika legfőbb feladata, hogy az emberek befizetett adójából korrupciómentesen állítson elő hosszú távon működtethető, világszínvonalú közszolgáltatásokat. Nagyjából tudnia kell, hogy hogyan épül föl az államháztartás, mi az összefüggés az oktatási és a nyugdíjrendszer, a közteherviselés és a társadalombiztosítás között és így tovább. Tisztában kell lennie azzal, hogy manapság egy országgal kapcsolatos döntések jelentős része nem vagy csak részben születik az adott államban—ez az egyik legfontosabb ismérve a globalizációnak. Napi szinten érdeklődéssel kell tanulmányoznia, hogy más országok, főként stratégiai szövetségeseink hogyan irányítják saját közösségüket, mik az állam szervezésével, az állam-egyén viszonyával összefüggő legfontosabb problémák, kihívások, s ki hogyan keresi a megoldásokat. Tudnia kell, hogy hogyan áll az euroatlanti közösség, nem csak az általánosságok, hanem a konkrétumok szintjén is. Mások hogyan szervezik az életüket, milyen hibákat követtek el, hol vannak a csapdák, mi a helyes út, mi az, ami másoktól átvehető és mi az, ami itthon nem alkalmazható? Mindez persze feltételezi azt, hogy egy országos politikus értékrendjével kapcsolatban nem merülhet föl bizonytalanság: aki egy párt vezetésében szerepet vállal, annak az elvei hosszú idő óta szilárdnak, világosnak, egyértelműeknek, megkérdőjelezhetetleneknek kell lenniük. Mert az értékrendből vezetünk le mindent, amit az államról, kormányzásról, közhatalomról gondolunk. Mindebből következik, hogy ahhoz, hogy a politikai, általában a társadalommal kapcsolatos tudományos és gyakorlati tevékenység a közjót szolgálja, szükséges, de nem elégséges rengeteg élet- és munkatapasztalat. Ezért a huszonevesek, de akár a fiatal harmincasok sem alkalmasak országos ügyek intézésére. A politika nem természettudomány vagy művészi tehetség, itt a gének nem pótolják a sok éves kemény tanulást és tapasztalatszerzést, az emberek, hazai és nemzetközi társadalmi viszonyok, intézmények motivációinak és működésének megismerését. De a mai huszon- és harmincévesekből lesznek a jövő vezetői; amit ma látnak tőlünk is, az lesz számukra követendő vagy éppen elutasítandó minta.

Az én nemzedékem már nem hivatkozhat semmire. Mert miközben továbbra is nyitottnak kell lennünk és folyamatosan tanulnunk kell, cselekednünk szükséges. Mi vagyunk az aktív nemzedék, egymás kortársai, s nem végzi el helyettünk senki a munkát. Amit mi elérünk és amit elrontunk, az a mi „kéznyomunk” hazánkon, nemzetünkön. Most mi vagyunk felelős pozícióban, ránk hivatkoznak majd az utánunk következők. Gyerekeinknek mi vagyunk az élő minta, jó vagy éppen rossz példa. Nincs kibúvónk, gigantikus teher nyomja a vállainkat. De csodás, vonzó, bizsergető is ez a teher. Úgy alakíthatjuk a jelent és a jövőt, ahogy akarjuk, rajtunk múlik nem csak az, hogy rosszat cselekedjünk, hanem sokkal inkább az, hogy hogy jót tegyünk, s emelkedő pályára állítsuk hazánkat. Kicsit olyan ez, mint a gyereknevelés: mindent megteszünk a magunk korlátozott módján, sokszor nincs igazunk, gyakran magunkat akarjuk igazolni, még ha nem is ez a szándékunk, de mégis jót akarunk a gyermekünknek. S a végén akkor is szeretjük a gyereket, ha az élete nem úgy alakul, ahogy mi elképzeltük. Örök konfliktus az összefonódó élet, de a vége mindig szeretet.

Dühös vagyok, mert most tékozzoljuk el a jelent és éljük föl a jövőt. Adva van egy demokráciát leépítő, a társadalmat „jókra” és „rosszakra” osztó, a közhatalmat egyéni vagyonszerzésre használó kormány, s világos, hogy vele szemben hogyan kellene fellépni. A közjót kellene képviselnünk, sok vitával, tisztakezűen, nem kiegyezve a hatalommal, nem megalkudva az elveinkkel, de a sok vitánk mellett is kompromisszumokat keresve és együttműködést találva egymással, más demokratákkal. Ehelyett kicsinyes civakodásra degradáljuk a politikát, és a közélet kisszerű homokozójában toporogva vitázunk arról, hogy kié legyen a kis zöld lapát és a sárga szita. Világosan felismerjük, hogy az emberek többsége békességben akar élni, nem akarja, hogy megmondják neki, hogy mit gondoljon, egyszerűen boldogulni akar, munkás életet élni, iskolába járatni a gyerekeit és méltóságban megöregedni. Nem túl bonyolult képlet, mindig így volt, s mi most csaljuk meg őket, hazudva nekik és magunknak. Mi, harmincasok, negyvenesek és ötvenesek képtelenek vagyunk kiszállni a homokozóból, mert az egymásnak okozott múltbéli sérelmeink és vágyott egyéni gyarapodásunk, fényes hivatalok délibábjainak rabjaivá váltunk, a közjót jórészt elfeledtük, s az embereik álmait nem, csak a sajátunkét dédelgetjük. Azt hisszük, hogy ha túléljük a jövő évi választást és a rákövetkező négy évet, azután majd a miénk lesz a szolgálati Audi, a hatalom és a pénz. Pedig mindez annyira sem lényeges, mint a járda szélén a lehullott falevél!

Kit érdekel, hogy melyik politikus kit szeret, kivel van jóban és kivel inna meg szívesen egy sört munka után? Aki van olyan bátor, hogy kiáll választók tízezrei elé, és a voksaikat kéri, ezzel azt állítván, hogy ő, a politikus jobban tudja, hogy mit kell tenni mindannyiunk pénzével, s hogyan kell alakítani a közös jövőt, azt ne befolyásolják egyéni sérelmek. Aki van olyan magabiztos, hogy miniszterelnöknek, milliók vezetőjének jelentkezik, legyen elveiben sziklaszilárd, programjában eltökélt, ám végtelenül nagyvonalú is, legyen képes megtalálni az utat a demokratákhoz nyitottsággal, a fontos és kevésbé fontos dolgok közti különbségtétel képességével. S legyen felkészült az ország és a világ dolgaiban. Hídverő legyen, aki pontosan tudja, hogy ki az ellenfél és ki a szövetséges: ma ellenfél a demokráciát leépítők csapata és szövetséges minden demokrata. Aki csak túlélni akar, unalmas parlamenti helyre ácsingózik, meg a kormányőr tisztelgésére vágyik, nem alkalmas még egy portásfülke urának sem.

Aki életerős harmincas, negyvenes és ötvenes, célozza meg a csillagokat. Jót akarjon tenni, járjon kíváncsi füllel és szemmel, legyen tettere kész és türelmes is egyben. Vállaljon kockázatot, de ne saját érdekében, hanem a közösség javára. Aki közhivatalra vágyik, ne akarjon abból meggazdagodni. Óvakodjunk azoktól, akiknél nem érhető tetten ez a fajta értékelvű, ha úgy tetszik, idealista alapokon álló pragmatizmus.

Nap mint nap részesei vagyunk annak, hogy hogyan tékozzunk el a jelent és a jövőt. Az utolsó órában vagyunk, hogy véget vessünk ennek! Csak rajtunk múlik, hogy év végi számvetésünk és új esztendei elhatározásunk termővé forduljon. Senki nem segít rajtunk, senkire nem mutogathatunk, senki másra, mint magunkra nem számíthatunk. Nem kisebb a felelősségünk, mint hogy kilépjünk a homokozóból, félretegyük kicsinyességünket és egymás felé forduljunk. Persze van más választásunk is. De akkor vállaljuk is a következményeket. A kockát mi vetjük el!